

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО**

**Матеріали
ХІ з'їзду
Українського ботанічного
товариства
(Харків, 25-27 вересня 2001 р.)**

**Харків
2001**

водорості. Пірофітові (2 види) та золотисті (1 вид) водорості зустрічалися лише у кишечниках товстолобиків озер Ялпуг та Кагул. Найбільшим видовим різноманіттям у харчовому клубку товстолобиків оз. Ялпуг відрізнялися зелені (головним чином клас *Chlorococcophyceae*) та діатомові водорості, озер Кагул і Катлабух – зелені. Із пануючих видів у харчовому клубку товстолобиків знайдені: в оз. Ялпуг – *Anabaena flos-aquae* f. *aptekariana* Elenk., *Oscillatoria ornata* (Kütz.) Gom., *Cyclotella meneghiniana* Kütz., *Cocconeis pediculus* Ehr., *Euglena acus* Ehr., *Sphaerocystis planctonica* (Korsch.) Bourg., види родів *Scenedesmus* та *Pandorina*; в оз. Кагул – *Aphanisomenon flos-aquae* (L.) Ralfs., *E. acus*, види родів *Pandorina* та *Pediastrum*; в оз. Катлабух – *Coelosphaerium kutzingianum* Näg. та види роду *Microcystis*, *C. meneghiniana*, *E. acus*, *Pediastrum boryanum* (Turp.) Menegh. та *Scenedesmus quadricauda* (Turp.) Gréb. У спектрах живлення товстолобиків усіх трьох озер не був виявлений токсичний вид *Prymnesium parvum* Cart. (*Chrysophyta*), масовий розвиток якого початково вважався причиною загибелі товстолобиків в озерах Ялпуг-Кугурлуй. З інших водоростей, здатних викликати “цвітіння” води та виділяти токсичні речовини, зустрічалися *Microcystis aeruginosa* Kütz. emend. Elenk., *Coelosphaerium kutzingianum*, *Anabaena flos-aquae*, *Aphanisomenon flos-aquae*. Однак, як звісно, товстолобикам властива добре виражена резистентність до токсинів синьозелених водоростей. Усього в харчовому клубку товстолобиків придунайських озер виявлено 85 видів водоростей.

УДК 582.26:574.5(262.5.05)

Гусяков Н.Е., Ковтун О.А.

Одесское отделение УБО

Одесский национальный университет им. И.И.Мечникова

ДИАТОМОВЫЕ ВОДОРΟΣЛИ БЕНТОСА ТИЛИГУЛЬСКОГО ЛИМАНА ЧЕРНОГО МОРЯ

Тилигульский лиман – наименее изученный водоем северо-западного Причерноморья. Последние данные по видовому составу диатомовых водорослей лимана относятся к периоду исследований И.И.Погребняка в 60-х годах XX века.

За период с 1986 по 2000 гг. при исследовании отношения обнаруженных видов и разновидностей бентосных диатомовых водорослей к солености было выяснено, что в Тилигульском лимане встречаются поли-, мезогалобы, галофилы и индифференты. Среди видов

и разновидностей с известной соленостью в верховье, средней части, а также в низовье преобладали мезогалобы (37.9%, 45% и 41.4% соответственно). От верховья к низовью имеет место увеличение количества полигалобов.

По отношению к загрязнению основное ядро видов диатомовых лимана составляют α - и β -мезосапробы, а также олигосапробы. Преобладание α -мезосапробов и отсутствие ксеносапробов свидетельствует о его умеренном загрязнении.

Наибольшая общая численность и биомасса диатомовых водорослей отмечены в верховье Тилигульского лимана весной. В числе постоянно господствующих здесь видов отмечены *Navicula salinarum* Grun., *N. cryptocephala* Kütz., *N. pennata* var. *pontica* Mer. Наряду с ними в бентосе обильно представлены *Tabularia fasciculata* (Ag.) Kütz., *Lyrella pygmaea* (Kütz) Makar. et Kar., *Bacillaria paradoxa* Gmelin., *Navicula spicula* Hickie. Особенно высоким количеством клеток характеризовалась *Navicula salinarum* и *N. pennata* var. *pontica* – основные доминанты в микрофитобентосе лимана. В низовье лимана и на пересыпи биомасса *Navicula salinarum* на мелководных участках достигает 12500 мг/м² при численности 275.5×10^6 экз/м².

Видовое разнообразие диатомовых обрастаний твердых субстратов незначительное. Однако биомасса их высока. Весной средняя численность и биомасса диатомей составляла 1167.7×10^6 экз/м² и 3944.5 мг/м², а на мягких субстратах (ил) – 1611.3×10^6 экз/м² и 6196.3 мг/м². В обрастаниях твердых субстратов наибольшей численности достигали *Rhicosphenia abbreviata* (Ag.) Lange-Bertalot – 132.2×10^6 экз/м² (биомасса 557.8 мг/м²), *N. cryptocephala* – 35.2×10^6 экз/м² (биомасса 31.7 мг/м²).

УДК 581:582.542 (477)

Данилик І.М.

Львівське відділення УБТ

Інститут екології Карпат НАН України

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ВИДІВ РОДИНИ CYPERACEAE ЗАХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Збереження біологічної різноманітності фітогенофонду в Україні полягає, перш за все, у забезпеченні ефективних заходів охорони рідкісних і зникаючих видів занесених до “Червоної книги України” (1996). Проте, таксономічні групи в ній представлені нерівномірно та недостатньо, зокрема, це стосується родини *Cyperaceae* Juss.